

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá problematikou dětské obezity – vliv sociální a ekonomické situace rodiny na vznik dětské obezity. Teoretická část diplomové práce se zprvu věnuje dětské obezitě jako takové – definici, klasifikaci dle etiopatogeneze, příčinám vzniku, epidemiologii, diagnostice, zdravotním komplikacím, prevenci a léčbě. Následně se práce zabývá souvislostmi mezi vznikem dětské obezity a socioekonomickým statutem (vliv socioekonomických nerovností, vliv pečovatele).

Praktická část práce vychází z anonymního dotazníkového šetření zaměřeného na problematiku vlivu sociální a ekonomické situace rodiny na nutriční stav a nutriční zvyklosti dítěte. Výzkum probíhal v období říjen 2020 až únor 2021. Dotazníkové šetření bylo distribuováno online formou do pěti základních škol lokalizovaných v Praze a okresu Praha-východ a také bylo zveřejněno pomocí sociální sítě Facebook. Výzkum byl cílen na žáky třetích tříd základních škol (116 žáků, 56 % chlapců, 44 % dívek) a na rodiče žáků (respondenti dotazníkového šetření). Získaná data byla zpracována pomocí programu RůstCZ (BMI dítěte dle percentilu) a pomocí programu R (statistická analýza). Vztahy mezi dvojicemi kategoriálních proměnných byly hodnoceny Fisherovým exaktním testem. Vztah mezi dvojicí kvantitativních proměnných (BMI rodičů a dítěte) byl hodnocen pomocí Pearsonova lineárního korelačního koeficientu a Spearmanova pořadového korelačního koeficientu.

Hlavním cílem výzkumného šetření bylo zjistit souvislost mezi sociální a ekonomickou situací rodiny, nutričním stavem dítěte (BMI dle percentilu) a nutričními zvyklostmi dítěte. Výzkumné šetření mělo 4 dílčí cíle: zjistit vliv nejvýše dosaženého vzdělání rodičů na nutriční stav a zvyklosti dítěte; zjistit vliv rodinného čistého finančního příjmu na nutriční stav a zvyklosti dítěte; zjistit, zda úplnost/neúplnost rodiny (manželství/partnerství vs. samoživitelství) ovlivňuje nutriční stav a zvyklosti dítěte; zjistit, zda se prokáže nadměrná hmotnost rodičů jako silný prediktor nadváhy/obezity u dítěte.

Výsledky neprokázaly statisticky významný vztah mezi nejvýše dosaženým vzděláním, čistým finančním příjmem rodiny za měsíc, rodinným stavem (úplná/neúplná rodina) a nutričním stavem dítěte (BMI dle percentilu). Prokázal se statisticky významný vztah mezi nejvýše dosaženým vzděláním rodičů a nutričními zvyklostmi dítěte. Děti rodičů se středoškolským vzděláním s maturitou sní menší porci školního obědu než vrstevníci rodičů s jiným nejvýše dosaženým vzděláním. Děti vzdělanějších rodičů konzumují více ovoce a zeleniny a méně slazených nápojů než děti méně vzdělaných rodičů. Prokázal se statisticky významný vztah mezi čistým finančním příjmem rodiny za měsíc a konzumací slazených nápojů – děti pocházející z rodin s vyšším finančním příjmem konzumují méně slazených nápojů než děti pocházející z rodin s nižším finančním příjmem. Prokázal se statisticky významný vztah mezi úplností/neúplností rodiny a nutričními zvyklostmi dítěte. Děti pocházející z úplných rodin svačí odpoledne častěji a méně využívají své kapesné k nákupu potravin a nápojů než děti z rodin neúplných. Obezita vyskytující se u rodičů se potvrdila jako prediktor nadváhy u dětí – děti obézních rodičů častěji trpí nadváhou, než děti jejichž rodiče obezitou netrpí.

klíčová slova: dětská obezita, socioekonomický status, rodinné zázemí